

1.pielikums

Biotopu un sugu atradņu kvalitātes novērtējums, izmantojot ABCD sistēmu

Biotopu kvalitātes novērtējums ABCD sistēmā, kas aprakstīts “ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas un darbu organizācijas metodikā” (http://www.daba.gov.lv/upload/File/DOC/BIOTOPI_met_160722.pdf) atvasināts no ABC sistēmas, kura izmantota Natura 2000 standarta datu formā un uz kuru balstās informatīvais ziņojums Eiropas Komisijai par biotopu aizsardzības stāvokli valstī (apraksts citēts no “Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata, 2. precizētais izdevums” 19.-20. lpp.) ABCD sistēmā atsevišķi tiek izdalīta kvalitātes pakāpe “D” (zema saglabāšanās pakāpe), kas ABC sistēmā ietilpst kvalitātes pakāpē “C” (vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe); matricā kvalitātes noteikšanai šīs pakāpes izdalītas atsevišķi.

Sugu dzīvotnes kvalitātes novērtējums tulkots no Natura 2000 standarta datu formas (http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/docs/standarddataforms/notes_en.pdf, 17.-18. lpp.)

Biotopu kvalitātes novērtējuma skala no “ES nozīmes biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas un darbu organizācijas metodikas”

A – **izcila kvalitāte** ir tad, ja biotopa poligonā ir daudz specifiskās struktūras un funkcijas (ieskaitot raksturojošās sugas) izcilā vai labā stāvoklī, un tām nav būtisku apdraudējumu;

B – **laba kvalitāte** ir tad, ja biotopa poligonā ir daudz specifiskās struktūras vai funkcijas (ieskaitot raksturojošās sugas), nav paredzami būtiski apdraudošie faktori, vai arī tam ir labi saglabājusies struktūra un viduvējas vai nelabvēlīgas perspektīvas nākotnē, bet biotopa un tā kvalitātes atjaunošana ir viegla vai iespējama ar mērenu piepūli;

C – **vidēja kvalitāte** – ES nozīmes biotops poligonā atbilst Biotopu rokasgrāmatā vai biotopu aprakstos norādītajām ES nozīmes biotopa minimālajām kvalitātes prasībām, sastopamas dažas plaši izplatītas indikatorsugas, lietussargsugas vai speciālistu sugas, konstatēta negatīvu faktoru ietekme, bet tā nav būtiska vai ir viegli vai ar mērenu piepūli novēršama;

D – **zema kvalitāte** – ES nozīmes biotops poligonā atbilst Biotopu rokasgrāmatā vai biotopu aprakstos norādītajām ES nozīmes biotopa minimālajām kvalitātes prasībām, tomēr vairāk nekā 25% specifisko struktūru un funkciju (ieskaitot raksturojošās sugas) nav labā stāvoklī, nelielā skaitā vai mazā platībā sastopamas lietussargsugas, indikatorsugas vai speciālistu sugas, biotopu apdraud invazīvās vai ekspansīvās sugas, ir pazīmes, kas liecina par biotopa kvalitātes pazemināšanos ārējo faktoru ietekmē, kā arī atjaunošana nav iespējama ar vieglu vai mērenu piepūli.

Kvalitātes novērtējuma izvērsts apraksts no “Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata, 2. precizētais izdevums”

Biotopa kvalitāti vērtē, ņemot vērā 3 apakškritērijus:

- i) struktūras saglabāšanās pakāpi;
- ii) funkciju saglabāšanās pakāpi un
- iii) atjaunošanas iespējas.

Apakškritērijam „i) struktūras saglabāšanās pakāpe” var būt 3 iespējamie vērtējumi:

I: izcila struktūra;

II: struktūra labi saglabājusies;

III: struktūra viduvēja vai daļēji degradējusies.

Gadījumos, kad izvēlēts apakškritērija variants „izcila struktūra”, biotopa saglabāšanās stāvoklis neatkarīgi no pārējo abu apakškritēriju klasifikācijas tiek klasificēts kā „A: izcils”.

Arī apakškritērijam „ii) funkciju saglabāšanās pakāpe” var būt 3 iespējamie vērtējumi:

I: lieliskas perspektīvas;

II: labas perspektīvas;

III: viduvējas vai nelabvēlīgas perspektīvas.

Gadījumos, kad izvēlēts apakškritērija variants „I: lieliskas perspektīvas” vai „II: labas perspektīvas” kombinācijā ar „II: struktūra labi saglabājusies” pēc pirmā apakškritērija, biotopa saglabāšanās stāvoklis tiek klasificēts attiecīgi „A: izcils” vai „B: labs” neatkarīgi no trešā apakškritērija klasifikācijas. Gadījumos, kad izvēlēts apakškritērija variants „III: viduvējas vai nelabvēlīgas perspektīvas” kombinācijā ar „III: struktūra viduvēja vai daļēji degradējusies” pēc pirmā apakškritērija, biotopa saglabāšanās stāvoklis tiek klasificēts kā „C: viduvējs vai daļēji degradēts” neatkarīgi no trešā apakškritērija klasifikācijas.

Arī apakškritērijam „iii) atjaunošanas iespējas” var būt 3 iespējamie vērtējumi:

I: atjaunošana viegla;

II: atjaunošana iespējama ar mērenu piepūli;

III: atjaunošana grūta vai neiespējama.

Kopējais vērtējums tiek iegūts, kombinējot visus trīs apakškritērijus pēc šādas shēmas:

A: izcila saglabāšanās pakāpe (*excellent conservation*) ir tad, ja biotopam ir izcila struktūra vai tam ir labi saglabājusies struktūra un izcila perspektīvas neatkarīgi no trešā apakškritērija klasifikācijas;

B: laba saglabāšanās pakāpe (*good conservation*) ir tad, ja biotopam ir labi saglabājusies struktūra un labas perspektīvas neatkarīgi no trešā apakškritērija klasifikācijas vai arī tam ir labi saglabājusies struktūra un viduvējas vai nelabvēlīgas perspektīvas, bet atjaunošana viegla vai iespējama ar mērenu piepūli, vai arī tā struktūra ir viduvēja vai daļēji degradēta, bet lieliskas perspektīvas un atjaunošana viegla vai iespējama ar mērenu piepūli, vai arī ja tā struktūra ir viduvēja vai daļēji degradēta, bet labas perspektīvas un atjaunošana viegla;

C: vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe (*average or reduced conservation*) ir visu atlikušo apakškritēriju kombinācijas gadījumā.

(Avots: Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildināts izdevums (2013) A.Auniņa red., Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 19.-20. lpp.)

Sugu dzīvotnes kvalitātes novērtējums

Jānovērtē to dzīvotnes raksturlielumu saglabāšanās pakāpe, kas ir svarīgi konkrētajai sugai vai sugu grupai, un iespējas tos atjaunot, ja nepieciešams.

Kritērijs sastāv no diviem apakškritērijiem:

i) dzīvotnes raksturlielumu saglabāšanās pakāpe, kas nepieciešami sugas pastāvēšanai;

ii) to atjaunošanas iespējas.

Apakškritērija i) novērtēšanai nepieciešams izvērtēt dzīvotnes elementus, kas svarīgi sugas bioloģiskajām prasībām un populācijas dinamikai, tai skaitā dzīvotnes struktūru un abiotiskos faktoros.

Apakškritērijs i) var tikt iedalīts kategorijās:

I – dzīvotnes elementi ir izcilā stāvoklī;

II – dzīvotnes elementi ir labā stāvoklī;

III – dzīvotnes elementi ir vidējā vai daļēji degradētā stāvoklī.

Apakškritēriju ii) vērtē, ja dzīvotnes elementi ir vidējā vai daļēji degradētā stāvoklī, un to dara pēc līdzīgas shēmas kā novērtējot biotopu atjaunošanas iespējas, taču novērtējumā jāņem vērā arī konkrētās sugas populācijas izdzīvošanas izredzes.

Apakškritērijs ii) var tikt iedalīts kategorijās:

I: atjaunošana viegla;

II: atjaunošana iespējama ar mērenu piepūli;

III: atjaunošana grūta vai neiespējama.

Izmantojot šos divus apakškritērijus, tiek novērtēta sugas dzīvotnes saglabāšanās pakāpe:

A. Izcila saglabāšanās pakāpe – elementi izcilā stāvoklī, neatkarīgi no atjaunošanas iespējām;

B. Laba saglabāšanās pakāpe – elementi labā stāvoklī, neatkarīgi no atjaunošanas iespējām; elementi vidējā vai daļēji degradētā stāvoklī, bet atjaunošana ir viegla;

C. Vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe – visas pārējās apakškritēriju kombinācijas.

Matrica biotopa saglabāšanās pakāpes noteikšanai

Biotopa saglabāšanās stāvoklis (kvalitāte)	Struktūras saglabāšanās pakāpe			Funkciju saglabāšanās pakāpe			Atjaunošanas iespējas		
	I (izcila struktūra)	II (struktūra labi saglabājusies)	III (struktūra viduvēja vai daļēji degradējusies)	I (lieliskas perspektīvas)	II (labas perspektīvas)	III (viduvējas vai nelabvēlīgas perspektīvas)	I (atjaunošana viegla)	II (atjaunošana iespējama ar mērenu piepūli)	III (atjaunošana grūta vai neiespējama)
A (izcila saglabāšanās pakāpe)									
B (laba saglabāšanās pakāpe)									
C (vidēja saglabāšanās pakāpe)									
D (zema saglabāšanās pakāpe)									